

ΟΙ ΑΚΤΕΣ ΤΟΥ ΛΕΚΑΝΟΠΕΔΙΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΦΑΛΗΡΟ ΩΣ ΤΗ ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗ, Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Χρήστος ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Γεωλόγος – Ιζηματολόγος

Δ/ντής Ερευνών στο Ελληνικό Κέντρο Θαλασσιών Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ)

Οι ακτές του Λεκανοπεδίου της Αθήνας εντάσσονται στα βασικά στοιχεία του ευρύτερου φυσικού συστήματος του λεκανοπεδίου, που είναι οι ορεινοί όγκοι, οι πρόποδες των ορεινών όγκων, το υδρογραφικό δίκτυο, οι πεδινές εκτάσεις, οι ακτές, ο Σαρωνικός κόλπος.

Εστιάζοντας στις ακτές που εκτείνονται από το Φάληρο μέχρι την Βουλιαγμένη παρατηρούμε ένα αποψιλωμένο Υμηττό, οι πρόποδες και τα πεδινά του οποίου έχουν πλήρως καταληφθεί από τις οικιστικές δραστηριότητες. Το υδρογραφικό δίκτυο υποτυπώδες, ποταμοχειμάρρειο στα πρηνή του Υμηττού χάνεται στο ιστό των πόλεων.

Οι ακτές όμως της περιοχής από την φύση τους πολυσχιδείς, με σημαντική ποικιλότητα γεωτόπων, υγροτόπων και βιοτόπων και μπροστά στις ακτές ο καταγάλανος Σαρωνικός. Ακτές, ο χώρος σύγκλισης και αλληλόδρασης της υδρόσφαιρας με την λιθόσφαιρα και την ατμόσφαιρα, ο χώρος που φιλοξενείται χερσαία και υδρόβια χλωρίδα και πανίδα. Οι ακτές του Λεκανοπεδίου είναι οι ακτές με ανθρωπογενές αποτύπωμα παλαιότερο και από 4.000 χρόνια.

Αυτή η φυσική ποικιλότητα όχι μόνο στη ΝΑ Αττική αλλά και σε όλο το λεκανοπέδιο έχει πλήρως αλλοιωθεί από τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες της μεταπολεμικής κυρίως περιόδου.

Μια προσπάθεια καταγραφής των χαρακτηριστικών αλλά και των χρήσεων των ακτών από το Φάληρο μέχρι τη Βουλιαγμένη, χωρισμένη σε τρεις περιοχές, φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Χαρακτηριστικά	Α' Περιοχή Π. Φαλήρου - Αλίμου	Β' Περιοχή Ελληνικού - Γλυφάδας	Γ' Περιοχή Βούλας - Βουλ/μένης	Σύνολο
Χαρακτηριστικά ακτών				
-Μήκος ακτής (γραμμή αέρος)	4,6 km	6,7 km	6,3 km	17,6 km
-Μαρίνες	35%	10,5%		13,0%
-Λιμενίσκοι μικρών σκαφών	2%	7,5%	3%	4,5 %
-Τεχνητό μέτωπο με λιθορριπές	15%			4,0 %
-Λιμενικές εγκαταστάσεις Ολυμπιακών Αγώνων		15%		5,5 %
-Περίφραξη (κυρίως ΓΓΑ)		37%		14,0%
-Περίφραξη Αστέρια Γλυφάδας		15%		5,5%
-Περίφραξη Καβούρι, Αστέρας Βουλιαγμένης			40%	14,0%
-Κλειστές πλάζ			13%	4,5%
-Εγκαταστάσεις στις ακτές			1%	0,5%
-Ακτές ελεύθερης πρόσβασης	48%	15%	43%	35,5%
Χαρακτηριστικά χερσαίου παράκτιου χώρου				
-Άξονας παραλιακής οδού	Σ' όλο το μήκος	Σ' όλο το μήκος	Στο μισό μήκος	
-Ρέμματα	Ρέμα Πικροδάφνης			
-Πλήρης δόμηση	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
-Ελεύθεροι από την δόμηση χώροι	Νεκροταφείο/Μνημ. Ανύπαρκτοι	Παλαιό αεροδρόμιο Γήπεδα Γκολφ	Πράσινο Βουλιαγμένης	

Πρώτα Συμπεράσματα – Πρώτα ερωτήματα

- Για τα πέντε εκατομμύρια κατοίκων του Λεκανοπεδίου είναι ελεύθερο περίπου το 35% του μήκους των ακτών της ζώνης από το Φλοίσβο μέχρι την Βουλιαγμένη

- Ευνοούνται οι μειωθηφικές ομάδες που κατέχουν μεγάλα σκάφη αναψυχής (Μαρίνες) και εκμεταλλεύονται κλειστές περιοχές [Αστέρια Γλυφάδας, Καβούρι, Αστέρας Βουλιαγμένης]. Αυτές οι δραστηριότητες καταλαμβάνουν περίπου το 33% της έκτασης των ακτών της ως άνω ζώνης.
- Οι αθλητικές εγκαταστάσεις έχουν δεσμεύσει σημαντικό τμήμα του μετώπου των ακτών, (14%).

Μπορεί κανείς σχετικά εύκολα να προβλέψει τις μελλοντικές συγκρούσεις των ομάδων που χρησιμοποιούν το παράκτιο μέτωπο της ζώνης από το Φλοίσβο μέχρι την Βουλιαγμένη.

Υπάρχει ανάγκη για μια άλλη διαχείριση, για μια Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης, όπου ολοκληρώνουμε φυσικό και ανθρωπογενές σύστημα με όλα τα χαρακτηριστικά τους, όπου ενσωματώνουμε αρμονικά στη φύση την πολιτισμική, την κοινωνική και την οικονομική υπόσταση του ανθρωπογενούς συστήματος.

Αν εστιάσουμε στην ΝΑ Αττική καταγράφονται μια σχεδόν πλήρης ασέβεια και ασέλγεια στη φύση και ανθρωπογενείς δραστηριότητες με προβλήματα και επιπτώσεις: έντονη δόμηση, χωρο-αταξία, μείωση ζωτικού χώρου, καταστροφή εδαφικού πόρου, αλλοίωση θαλάσσιου μετώπου, παράκτιων γεωτόπων και γεωποικιλότητας, διάβρωση ακτών, διάθεση υγρών αποβλήτων, διάθεση στερεών αποβλήτων.

Ο χώρος; Ο χερσαίος χώρος όλος δομημένος, οι ακτές πολιορκημένες αφύσικα, η θάλασσα υπό απειλή.

Οι πόροι; Τα τρόφιμα από αλλού, από την υπόλοιπη Ελλάδα, από το εξωτερικό, το νερό από αλλού, από το Μόρνο, κλεμμένο από τη Δυτική Ελλάδα, η ενέργεια από αλλού, από την Πτολεμαΐδα, οι εργοστασιακοί «καρκίνου» στους άλλους.

Τα παραπροϊόντα; Τα αστικά λύματα στην Ψυτάλλεια δηλ αλλού, τα σκουπίδια ... αλλού.

Η ποιότητα της ατμόσφαιρας υποβαθμισμένη.

Είμαστε ευχαριστημένοι; Γιατί φτάσαμε εδώ; Μπορούμε να αλλάξουμε κάτι; Μπορούμε να αντικαταστήσουμε τα αόριστα αιτήματα με ορισμένα; Μπορούμε να δομήσουμε την αξιακή μας πυραμίδα με την επιβίωση στη βάση (αυτάρκεια σε τροφή, καθαρό νερό, καθαρή ενέργεια, καθαρή φύση), από πάνω την διατήρηση της ποικιλότητας του φυσικού συστήματος, του οποίου είμαστε μέρος και όχι το κέντρο, πιο πάνω το δίκαιο και στην κορυφή την «ευημερία», βασισμένη όμως στη σώφρονα χρήση του διακριτού μας γνωρίσματος, του νου;

Πως μπορούμε να οδηγηθούμε από την κοινωνία των αδιεξόδων σε μια αξιοβίωτη κοινωνία; Μια κοινωνία καθοριζόμενη και εξελισσόμενη από τις ίδιες τις κοινότητες που την απαρτίζουν. Κοινωνία αυτο-κινούμενη και δυναμική χωρίς στρατηγικούς επενδυτές, μακριά από τους χρηματοπιστωτικούς οίκους, μακριά από τα «πεφωτισμένα κεφάλια» των Harvard Universities, των London School of Economics κλπ, με άμεση Δημοκρατία και μακριά από τους «ολίγιστους» του (α)πολιτικού μας συστήματος.

Χρονικός ορίζοντας το 2100, οι σταθμοί του το 2020, το 2050, το 2100. Και οι στόχοι;

Οι Στόχοι για το 2020

- Απελευθέρωση όλων των ακτών
- Ανάπλασεις των παραλιών
- Εκτροπή της παραλιακής αρτηρίας
- Μείωση του συντελεστή δόμησης
- Νερό δεύτερης ποιότητας από την Ψυτάλλεια
- Διαχείριση σκουπιδιών στην πηγή
- Σχεδιάζουμε και υλοποιούμε σταδιακά μια άλλη ενεργειακή συμπεριφορά
- Διεκδικούμε μικρότερο χρόνο δουλειάς και μορφωνόμαστε διαρκώς
- Δημιουργούμε τοπικό χρηματοπιστωτικό σύστημα

- Το Ελληνικό, χώρος πνευματικών ιδρυμάτων και καλλιτεχνικών εστιών. Ένα Κέντρο Έρευνας και Εκπαίδευσης του Μεσογειακού Θαλάσσιου Συστήματος έχει θέση στο Ελληνικό. Ένα Ενυδρείο της Μεσογειακής βιοποικιλότητας έχει θέση εκεί Ένα Μουσείο της Φύση έχει θέση εκεί ...
- Το Ελληνικό να προσφέρει δυνατότητες υποδοχής, συνάντησης, σύγκλισης, συνεργασίας των νέων που έχουν ιδέες, ιδέες που θέλουν να τις συζητήσουν αλλά και να τις υλοποιήσουν.
- Υποστηρίζουμε την ενοποίηση του πολιτισμού που κληρονομήσαμε, από το Λαύριο στον Πειραιά, από τα Μεσόγεια στην Αθήνα, από την Αθήνα στο Θριάσιο Πεδίο.

Οι Στόχοι για το 2050

- Συμβολή στην μείωση του πληθυσμού του Λεκανοπεδίου
- Κατοικίες βιοκλιματικές το πολύ διώροφες
- Κάθε δυο τετράγωνα ένα τετράγωνο πράσινο
- Όλο το νερό δεύτερης ποιότητας από την Ψυτάλλεια
- Δεν εξάγουμε σκουπίδια
- Ενεργειακή αυτάρκεια
- Αποκαθιστούμε την ντροπή της Ψυτάλλειας, που αντί να φιλοξενήσει το άγαλμα της Ελευθερίας της Ευρώπης (μνημονεύοντας τη Ναυμαχία της Σαλαμίνας) κατέστη ο αποδέκτης των εντερικών παραπροϊόντων των πέντε εκατομμυρίων Λεκανοπεδιωτών, χτίζοντας αυτό το μνημείο στην ακτή της ΝΑ Αττικής

Οι Στόχοι για το 2100

- Το Λεκανοπέδιο στα τέλη του αιώνα να έχει πληθυσμό λιγότερο των δυο εκατομμυρίων.